

Jīva-tattva

Till definitionen av begreppet ”ātmā”

av Svāmī Sadānanda dāsa

Kommentarer som fotnoter: Katrin Stamm

till svenska och © Kid Samuelsson 2006

- 1) *Ātmā-n* är *nitya*, dvs. evig, i förfluten tid och i all framtid.
- 2) *Ātmā-n* är sekundärt ”*sat*”, existerande, eftersom hans existens är avhängig *Bhagavāns*¹ *Sat-Vara*.
- 3) *Ātmā-n* (var) evigt fri eller bunden, men även den evigt bundne *ātmā-n* är detta endast ur det förflutnas perspektiv, d.v.s. *anādi-baddha*². Han kan bli *mukta* eller fri, då han vänder sig till *Bhagavān*.
- 4) Enligt uppfattningen inom *Śaṅkara*'s skola³ är höljena hos den bundne *ātmā-n* *mithyā*, dvs. varken verkliga eller icke verkliga, alltså en illusion.
- 5) Enligt uppfattningen i *śāstram-s*⁴ är höljena hos den bundne *ātmā-n* *a-sat*, dvs. icke-eviga, men verkliga. Det är endast *ātmā-n*'s identifikation med höljena som består av ren okunnighet (*avidyā*). Uppfattningen hos den *ātmā*, som har identifierat sig med höljena, är ett resultat av ett felslut hos *buddhi* (intellektet).
- 6) Om *ātmā-n* i grunden och evigt vore fri, även då han befinner sig i höljena, om alltså hans höljen alls inte existerade, utan blott vore en ur *avidyā* stammande projektion (*adhyāsa*) på *ātmā-n*, då vore även utvecklandet, upprätthållandet och upplösandet av världarna överkligt. Det skulle då innebära, att också de olika *avatāra-līlā-s*⁵ skulle vara överkliga, ty om *Prakṛti*'s⁶ material i själva verket inte existerade, då skulle *Bhagavān* i form av *avatāra* varken kunna bli *avatīrṇa*⁷ i någon värld, eller i form av *Paramātmā*⁸ kunna vistas i ett världssystem, eller i indirekt närvaro vistas hos en *ātmā*, som är bunden.

¹ Gud i Hans högsta Varande-form som evig, transcendental Person, försedd med fullheten av alla Gudsmakter.

² Bunden sedan en tid utan början.

³ Māyā-vāda.

⁴ ”Det, som undervisar och reglerande håller på den rätta vägen”, dvs. Veda eller Guds Ord-Uppenbarelse.

⁵ Avatāra: „Guds nedstigande från riket av icke-Māyā till Māyā's rike.” Guds lek på jorden som hel- eller delmanifestation.

⁶ Världarnas ursubstans.

⁷ Manifestera sig.

⁸ Den aspekt av Gud, som är vänd mot världen, vilken a) träder in i och upprätthåller vart och ett av de tallösa universa (2:e *Mahāvishṇu*) och vilken b) vistas som ”Inre Ledare” eller *Antaryāmī* hos varje bunden *ātmā* och som genom *Sin* närvaro ser till att alla får skörda resultatet av sitt eget individuella karma (3:e *Mahāvishṇu*).

Varför identifierar sig ātmā-n med hōljena?

Ātmā-n identifierar sig med hōljena, emedan han av den okunnighets-producerande aspekten av *Māyā*⁹, blir berövad sitt sanna jag-medvetande, och av den materie-producerande aspekten av *Māyā*, erhåller hōljen, som han kan identifiera sig med. Då *ātmā-n* är precis lika *svatantra*¹⁰ som *Bhagavān* – endast med den skillnaden, att *Bhagavān* kan utföra det, som Han vill, medan *jīva-ātmā-n*¹¹ av *egen* kraft, endast kan hysa *viljan*, men för att kunna *utföra* sin vilja är beroende av *Bhagavān's śakti*¹² – är han i *detta* avseende, men *endast* i detta avseende, *nitya mukta*, dvs. evigt fri.

Frihet och bundenhet är ontologiskt sett, i egentlig mening, endast uttryck, som hör till området för icke-Kunskap (*ajñānam*).

1) I Caitanya-Caritāmṛta¹³ heter det:

*Jīver svarūp hay Kṛṣṇer nitya dās
Kṛṣṇer taṭastha-śakti bhedābhed prakāś*

Jīvātmā-n's egentligaste väsen (*svarūpa*) är [att han är] *Kṛṣṇa's*¹⁴ evige *dāsa*¹⁵, dvs. hans *svarūpa* består just i, att han är *Kṛṣṇa's* evige *dāsa*. Detta innebär: även då *jīvātmā-n* är bunden (*baddha*), alltså inte vet vem han själv är, utan håller sig för att vara något annat än sig själv, så förblir han dock – även då han *inte* vet om det – en evig *dāsa* till *Kṛṣṇa*.

Denna existens som *dāsa* – att vara oskiljbar från *Kṛṣṇa* och att vara underordnad Honom – är obestridlig. Endast i den meningen kan man säga, att *jīvātmā-n* är ”*mukta*”¹⁶, även om han inte förverkligar det.

2) Att *jīvātmā-n* inte konkret och i realiteten måste vara *mukta* (fri), utan även kan vara *baddha* (bunden), ger sig av det faktum, att *jīvātmā-n* är en *prakāśa* av den till *Kṛṣṇa* hörande *taṭastha-śakti-n*¹⁷, vilken, fastän den hör till Honom, samtidigt är skild och inte skild (*bhedābhed*) från Honom.

Med *prakāśa* menar man något, som lyser eller lyser upp ”utifrån sig självt”.

⁹ Den existensform av *Māyā*, som åstadkommer ovetenhet, dvs. hōljer *ātmā-n's* sanna jagmedvetande i materiella hōljen. (*avarāṇātmikā-māyā*).

¹⁰ Besitter viljefrihet.

¹¹ *Ātmā-n* i hōljena.

¹² Kraft.

¹³ C.C.II.20,101/108 (101 enligt utgåvan av Rādhā Govinda Nāth och 108 enligt utgåvan av Gauḍīya Maṭh). En biografi över Śrī Caitanya, en full manifestation av *Bhagavān*, som uppenbarade sig i Indien 1486–1533.

¹⁴ *Bhagavān* i Hans fullhet.

¹⁵ Tjänare.

¹⁶ Fri.

¹⁷ ”Kraften vid gränsen”, som oscillerar mellan den till Gud dragande kraften (*ākarṣaṇa-śakti*) och den från Honom bortslungande kraften (*vikṣepātmikā-śakti*).

Det innebär, att *ātmā-n* inte är *prakāśya* från *antaḥkaraṇam*¹⁸, dvs. han kan inte bli synlig och känd från *antaḥkaraṇam*.

Först då *saṁvit-śakti-n*¹⁹ hjälper *jīvātmā-n* till kunskap om sig själv, och han upphör med att identifiera sig med *antaḥkaraṇam*, först då upphör *buddhi's* felslut, som består i, att *antaḥkaraṇam* håller sig för att vara *ātmā-n*, ty *Māyā's* makt i form av *avidyā*, genom vilken *ātmā-n* hade identifierat sig med höljena, har då upphört att gälla.

”Om Ni någonstans läser eller hör, att *bhakti* eller *premabhakti* ’blir uppväckt’, måste Ni alltid tänka på, att *bhakti-śakti-n* är precis lika ’*viṣṇu*’ som *Viṣṇu* själv, den är överallt och alltid närvarande, men dess existens är endast möjlig att erfara genom kontakten [...] [med] *bhaktas*.” [...]

” ’Blir uppenbarad’ innebär inte, att *bhakti-n* är i hjärtat, och att alltså *ātmā-n* utifrån sig själv skulle ha en i honom slumrande *bhakti*. [...] *Bhakti* är *Guds* kraft, inte *ātmā-n's*. Den kommer från Gud och skänkes av bhaktan som nåd, den kommer inte från *ātmā-n* [...]”

”*Bhakti* som disciplin leder alltså till, att *bhakti-n* i form av *sthāyi-bhāva* ’stiger upp’ på *ātmā-n* ; vänligen inte ur *ātmā-n*; solen går upp på himlen, inte ur himlen.”

[Ur Rättelserna till ”Krishnas leende”]

¹⁸ ”Det inre sinnet” eller det psykiska organet, bestående av det rent receptiva medvetandet eller förmågan att uppleva (*cetas*), känslan eller beredskapen att uppleva (*manas*), förnuftet eller förmågan att begripa upplevelsens objekt såsom det är (*buddhi*) och den finmateriella grunden för jag-känslan, bestående av *Māyā's* *guṇa-s*, vilket ger det förnimmande och upplevande subjektet en falsk, temporär personlighet och som därför kallas ”jag-göraren” (*ahamkāra*).

¹⁹ *Bhakti* eller den kraft, genom vilken Gud känner sig Själv och även låter andra känna Honom.